

Θεσμικό – Νομικό Πλαίσιο Μητρικού Θηλασμού

Φανή Πεχλιβάνη, Μαία, Msc, Καθηγήτρια Εφαρμογών Τμήματος Μαιευτικής ΑΤΕΙ Αθήνας.

(Η παρούσα εργασία ανακοινώθηκε στην “1η Ημερίδα Μητρικού Θηλασμού”, που οργάνωσε το Τμήμα Μαιευτικής της ΑΣΕΥΠ, ΑΤΕΙ Αθήνας, στις 5 Νοεμβρίου 2003).

Ο φετινός εορτασμός για το Μητρικό Θηλασμό έχει τίτλο: **“Ο Μητρικός Θηλασμός σε ένα παγκοσμιοποιημένο κόσμο για ειρήνη και δικαιοσύνη”**. Για το σκοπό αυτό η WABA (World Alliance for Breastfeeding Action) επιμελήθηκε την παρακάτω αφίσα:

Η παγκόσμια κοινότητα μετά το 1970 άρχισε έντονη δραστηριότητα για την προώθηση του Μητρικού Θηλασμού και το “**Νομοθετικό Πλαίσιο Προστασίας – Προώθησης Μητρικού Θηλασμού σε Παγκόσμιο Επίπεδο**” διαμορφώνεται ως εξής:

● **Το 1981** θεσπίζεται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO) και την UNICEF ο “**Διεθνής Κώδικας Εμπορίας και Διαφήμισης Υποκατάστατων Μητρικού Γάλακτος**”, κατά τον οποίο:

1. Απαγορεύεται η διαφήμιση υποκατάστατων μητρικού γάλακτος στο κοινό.
2. Απαγορεύεται να δίνονται δωρεάν δείγματα στις μητέρες.
3. Απαγορεύεται η προώθηση αυτών των προϊόντων σε χώρους υγείας.
4. Απαγορεύεται η ενημέρωση των μητέρων από το προσωπικό των βιομηχανιών που πωλούν αυτά τα προϊόντα.
5. Απαγορεύονται τα δώρα ή τα δωρεάν δείγματα στους επαγγελματίες υγείας.
6. Απαγορεύονται οι λέξεις ή και οι εικόνες που εξιδανικεύουν την τεχνητή διατροφή.
7. Η πληροφόρηση στους επαγγελματίες υγείας πρέπει να είναι επιστημονική.
8. Η πληροφόρηση στην τεχνητή διατροφή πρέπει να εξηγεί το κόστος και τους κινδύνους αλλά και τα οφέλη του Μητρικού Θηλασμού.
9. Προϊόντα όπως γλυκά συμπυκνωμένα γάλατα δεν πρέπει να προωθούνται.
10. Όλα τα προϊόντα πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας και να λαμβάνεται υπ’ όψιν το κλίμα και η αποθήκευσή τους ανάλογα με τη χώρα που χρησιμοποιούνται.

● **Το 1989** προτείνονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) και την UNICEF τα “**Δέκα Βήματα για Επιτυχή Μητρικό Θηλασμό**”, τα οποία έχουν ως εξής:

1. Ύπαρξη γραπτής πολιτικής για το Μητρικό Θηλασμό και τακτική ενημέρωση του προσωπικού υγείας.
2. Εκπαίδευση όλου του προσωπικού υγείας στις απαραίτητες δεξιότητες για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής.
3. Πληροφόρηση όλων των εγκύων για τα οφέλη και το χειρισμό του θηλασμού.
4. Παροχή βοήθειας προς τις μητέρες για να ξεκινήσουν το θηλασμό μισή ώρα μετά τη γέννηση.
5. Επίδειξη στις μητέρες πώς να θηλάζουν και πώς να διατηρηθεί η διατροφή των βρεφών με μητρικό γάλα, ακόμη και αν πρέπει να αποχωριστούν τη μητέρα τους.
6. Να μην δίνεται στα νεογέννητα καμία άλλη τροφή ή υγρά παρά μόνο μητρικό γάλα, εκτός και αν επιβάλλεται να γίνει διαφορετικά για ιατρικούς λόγους.
7. Διευκόλυνση της πρακτικής “rooming in”, δηλαδή να επιτρέπεται να παραμένει η μητέρα μαζί με το παιδί της όλο το 24ωρο.
8. Ενθάρρυνση του θηλασμού όταν το βρέφος κλαίει.
9. Όχι πιπίλες ή άλλα αντικείμενα για το στόμα όταν το παιδί θηλάζει.
10. Ενδυνάμωση και δημιουργία ομάδων υποστήριξης του Μητρικού Θηλασμού, στις οποίες θα απευθύνονται οι μητέρες όταν φεύγουν από το νοσοκομείο ή την κλινική.

● **Το 1990** στη Φλωρεντία της Ιταλίας ψηφίζεται από 40 κυβερνήσεις χωρών και 10 διεθνείς οργανισμούς, όπως η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, η UNICEF, η S.I.D.A. (Swedish International Development Authority) και η USAID (United States Agency for International Development), η “**Διακήρυξη Innocenti (των αθώων)**”, κατά την οποία αποφασίζεται ότι όλες οι κυβερνήσεις μέχρι τα τέλη του 1995 θα πρέπει:

1. Να ορίσουν Εθνική Επιτροπή Μητρικού Θηλασμού και έναν Εθνικό Συντονιστή.
2. Να εφαρμόζουν στα μαιευτήρια τα “Δέκα Βήματα για Επιτυχή Μητρικό Θηλασμό”.
3. Να εφαρμόζουν το “Διεθνή Κώδικα Εμπορίας και Διαφήμισης Υποκατάστατων Μητρικού Γάλακτος”.
4. Να θεσπίσουν ευεργετική νομοθεσία για τα δικαιώματα της εργαζόμενης μητέρας που θηλάζει.

● **Το 1992** προτείνεται από την Π.Ο.Υ. και την UNICEF το “**Φιλικό για το Βρέφος Νοσοκομείο**” (Baby Friendly Hospital Initiative), στο οποίο θα πρέπει:

1. Να τηρούνται τα “Δέκα Βήματα για Επιτυχή Μητρικό Θηλασμό”.
2. Να εφαρμόζεται ο “Διεθνής Κώδικας Εμπορίας Υποκατάστατων Μητρικού Γάλακτος”.
3. Να γίνει η αξιολόγησή του με ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας και την UNICEF, ώστε να πάρει τον τίτλο του “Baby Friendly Hospital”.
4. Να γίνεται κάθε χρόνο καινούργια αξιολόγηση, για να διαπιστώνεται αν εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις.

Όταν ένα νοσοκομείο χαρακτηριστεί “**Φιλικό για το Βρέφος**”, τότε αναρτάται στην είσοδό του ως έμβλημα του νοσοκομείου το έργο του Πάμπλο Πικάσο “**Μητρότητα**”, το οποίο απεικονίζει μητέρα που θηλάζει (βλέπε εικόνα).

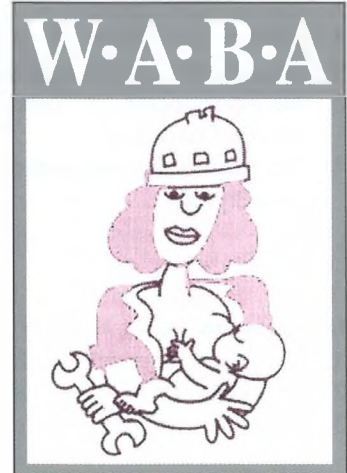
● **Το 1992** καθιερώνεται διεθνώς από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, την UNICEF και την WABA η “**Εβδομάδα Μητρικού Θηλασμού**” (1-7 Αυγούστου), με σκοπό την προώθηση του Μητρικού Θηλασμού έναντι της τάσης να υποκαθίσταται η πρακτική του μητρικού θηλασμού από γάλα εμπορίου (αγελάδας ή σόγιας).

● **Το 1993** προτείνεται από την Π.Ο.Υ., την UNICEF και την WABA ο “Φιλικός Χώρος Εργασίας της Μητέρας” (Mother Friendly Work Place Initiative), με σκοπό η μητέρα να μπορεί να θηλάζει στο χώρο εργασίας της, αλλά και σε δημόσιους χώρους.

● **Το 2000** ο “Διεθνής Οργανισμός Εργασίας” ILO (International Labour Organisation) τροποποιεί τη Σύμβαση Νο 103 (1952) περί “Άδειας Μητρότητας” και μετατρέπει τη διάρκειά της από minimum 12 εβδομάδες σε minimum 16 εβδομάδες, ενώ παράλληλα διασφαλίζει στις εργαζόμενες μητέρες διαλείμματα για να θηλάσουν, καθώς και ασφαλείς συνθήκες υγιεινής.

● **Το 2001** η Π.Ο.Υ. στη 54η Γενική της Συνέλευση ψηφίζει (Ψήφισμα WHA 54.2) τη συνιστώμενη διεθνώς “Εξάμηνη Διάρκεια Αποκλειστικού Μητρικού Θηλασμού” (όχι υποκατάστατα, όχι υγρά, όχι νερό ή χαμομήλι κλπ.) και τη συνέχισή του παράλληλα με την ασφαλή και κατάλληλη συμπληρωματική διατροφή μέχρι το 2ο έτος της ηλικίας και περαιτέρω.

Η Προώθηση του Μητρικού Θηλασμού στην Ελλάδα

Η χώρα μας παρακολουθώντας τα διεθνή δρώμενα για το Μητρικό Θηλασμό δραστηριοποιήθηκε με τα εξής:

- Το 1980 η Α΄ Πανεπιστημιακή Παιδιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών ξεκινάει την προώθηση του Μητρικού Θηλασμού οργανώνοντας ομιλίες, ημερίδες, συνέδρια και κηρύγματα στην εκκλησία. Κυκλοφόρησε επίσης και ένα γραμματόσημο, που απεικόνιζε την Παναγία τη “Γαλακτοφορούσα”.
- Το 1985 στο Μαιευτήριο “ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ” αρχίζει να λειτουργεί η “Μονάδα Υποστήριξης, Προώθησης και Προαγωγής του Μητρικού Θηλασμού”.
- Το 1988 το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας υιοθετεί και εναρμονίζει εν μέρει το “Διεθνή Κώδικα Εμπορίας”.
- Το 1993 γίνεται η σύσταση της “Εθνικής Επιτροπής Μητρικού Θηλασμού”.
- Το 1993 γίνεται εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με την αντίστοιχη Κοινοτική για τα γάλατα της πρώτης βρεφικής ηλικίας.
- Το 1996 καθιερώνεται ο εορτασμός της “Παγκόσμιας Εβδομάδας Μητρικού Θηλασμού” από 1-7 Νοεμβρίου και όχι 1-7 Αυγούστου, λόγω ειδικών συνθηκών (διακοπές Αυγούστου στη χώρα μας).
- Το 1997 γίνεται τροποποίηση της προηγούμενης (1993) νομοθεσίας.
- Το 1997 καθιερώνονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας “Εκπαιδευτικά Σεμινάρια 40 ωρών” για μαίες και παιδιάτρους δύο φορές το χρόνο, τα οποία υλοποιούνται στο Νοσοκομείο-Μαιευτήριο “ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ”.

• Το 1999 γίνεται τροποποίηση των αδειών μητρότητας για τις εργαζόμενες μητέρες του Δημόσιου Τομέα, οι οποίες μπορούν να πάρουν άδεια με πλήρεις αποδοχές και για ένα χρόνο μετά τον τοκετό τους, εάν δεν κάνουν χρήση του μειωμένου ωραρίου (2 ώρες για τον πρώτο και δεύτερο χρόνο και 1 ώρα για τον τρίτο και τέταρτο χρόνο).

Όμως, μέχρι σήμερα, η Ελλάδα υπολείπεται σε εθνική έρευνα για το Μητρικό Θηλασμό και ειδικά για τον Αποκλειστικό Μητρικό Θηλασμό. Γίνονται κατά τόπους μικρές έρευνες, οι οποίες δεν ακολουθούν τα κριτήρια της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας.

Σε διεθνές επίπεδο, μερικοί από τους οργανισμούς (εκτός Π.Ο.Υ. και UNICEF) που υποστηρίζουν και προωθούν το Μητρικό Θηλασμό, είναι:

- **International Baby Food Action Network (IBFAN): www.ibfan.org**
- **World Alliance for Breastfeeding Action (WABA): www.waba.org.my**
- **La Leche League International: www.lalecheleague.org**
- **International Labour Organization (ILO): www.ilo.org**

Τελειώνοντας θα ήθελα να πώ, ότι το δικαίωμα στο μητρικό θηλασμό είναι αναφαίρετο δικαίωμα του ανθρώπου και πρέπει να το διασφαλίσουμε για να έχουμε γερά, χαρούμενα, χωρίς ανισότητες, απ' την αρχή της ζωής τους, ενωμένα παιδιά.

Επίσης, θα ήθελα να επισημάνω και αυτά που αναφέρει για τον εορτασμό της "Παγκόσμιας Εβδομάδας Μητρικού Θηλασμού 2003" ο Anwar Fazal, ιδρυτικό μέλος της IBFAN και της WABA, βραβευμένος για τους αγώνες του (με βραβείο εφάμιλλο του NOBEL) για τα ανθρώπινα δικαιώματα:

**“Ο Μητρικός Θηλασμός
είναι σύμβολο ειρήνης και δικαιοσύνης.
Είναι ο φυσικός, παγκόσμιος
και ειρηνικός τρόπος διατροφής
των παιδιών μας.
Σε έναν κόσμο που συχνά
υποφέρει από αδικία, βία και πόλεμο,
ο Μητρικός Θηλασμός μπορεί να είναι
φρουρός της ειρήνης,
της εσωτερικής ειρήνης,
της ειρήνης μεταξύ των ανθρώπων,
της ειρήνης με το περιβάλλον”.**